

Iz Ljubljane. V zboru zgodovinskega društva 9. dan t. m. je najpoprej društvini tajnik gosp. dr. Etbin Costa besedo poprijel in zlasti od gosp. Hicingerjevih preiskav v idriškem arhivu marsikaj povedal, kar je očitno razodelo, da iz ondi shranjenih pisem se bo dalo za zgodovino idriškega rudnika, pa tudi za povestnico od omikovanja našega naroda mnogo zanimivega zvediti. Ker se smémo obširnejšega popisa nadjati, naj bojo za zdaj sledeče čertice zadosti: Cesar Maks I. je poterdil rudarsko družbo, ktere deležniki so bili nekteri visoki gospodje, kakor baron Krištof Rauber, deželni glavar grof Auersperg, baron Lamberg, žlahni Dittrichstein, mestjani iz Belaka, Salcburga, Augsburga, in celó nadvojvoda Ferdinand in pa več drugih. Vsako leto so takrat pridelali 2500 stotov (centov) živega srebra in čenovara ali cinobra; stot se je prodajal tačas po 20 fl.; rudarski sodniki in rudarski oskerbniki se nahajajo od leta 1518. — Potem je gimnazijalni vodja gosp. Nečásek razložil štatistiko ljubljanske gimnazije od leta 1770 do današnjega dnéva; v tem popisu je povedal: kako so se te šole v različnih časih imenovale, kakošen je bil razložek med posamnimi dôbami itd. Mikavno je bilo zvediti, da naj več učencev so naše gimnazijalne šole, navadno „latinske šole“ imenovane, šteje od leta 1821 noter do 1826 (leta 1823 jih je bilo 700) in pa od leta 1844 do 1847 (leta 1846 jih je bilo 517), naj bolj prazne so bile pa te šole od leta 1788 do 1791 (v letu 1788 je bilole 110 učencev). Po dvoje učilnic za eni razred (Parallelklassen) je bilo od leta 1821 do do 1827, in sicer za prva dva razreda, pozneje spet od leta 1839 do 1849, in od leta 1850 do 1857. Leta 1809 (pod francozkim gospodstvom) so pisali kataloge v francozkem jeziku. V letu 1770 nahajamo med učenci „srednjim napredovanjem“ (classis media) našega pozneje tako slovečega rojaka Jurja Vega-ta iz Moravc. Letošnje leto štejejo naše gimnazijalne šole 498 učencev. — Potem je bral gosp. društvini tajnik sostavek gosp. Stejska-ta, svetovavca tukajšnega c. k. računarstva, o ustanovi dvorne bolnišnice v Idrii, ktero je vsled založnega pisma od 8. marca 1553 kralj Ferdinand I. osnoval, da bi se onemogli rudokopi po ti milodarni napravi oskerbovali. Ustanova ta, ki je svoj čas marsikaj doživela, je sedaj v rokah c. k. rudarske oblastnije idriške. — Gosp. prefekt Elija Rebič je nadaljeval svoj popis prvotne zgodovine Slovanov, in sosebno je tabart od Skitov do Sarmatov in Slovanov segel. V tem je skušal podreti napačno misel tistih, ki terdijo, da Sarmatov nikdar ni bilo, in si prizadjal dokazati, da Skiti in Sarmati so Slovani bili; končal je svoje preiskave s terdenjem, da beseda Slovan izvira iz narodov Skitov, Sarmatov in Jacigov, — da ta beseda je pervikrat pod cesarjem Klaudijem na svetu, pod ces. Konstantinom pa pervikrat na Krajnskem slišana bila. — Gosp. prof. Metelko je v kratkem razložil zgodovino slovanskih aposteljnov Cirila in Metuda in je posebno o tem govoril, kaj sta ta dva Slovana krajnski deželi bila. Tudi je gosp. profesor dokazal, komu gré pred vsem zasluga, da sta nam ta dva brata dobro znana, — namreč Nestorju, in da ravno nam Slovincem mora za Nestorja posebno mar biti; prvič zato, ker je prvi slovenski zgodovinar, drugič zato, ker nam je on shranil poročilo, da so Slovani poprej se Noričani imenovali, in tretjič zato, ker je povestnico njegovo naš rojak baron Žiga Herberstein pred 298 leti v Moskvi najdel. Po popisu velikih zaslug, ki sta si jih marljiva in pobožna brata Ciril in Metud pridobila za véro in jezik naš, je sklenil gosp. Metelko govor svoj z navedenjem treh slavnih in zasluženih mož, namreč Maksima v Moskvi, Galilei-a in Harvey-a, katerim je svet kakor Cirilu in Metudu velike njih zasluge za človeštvo z gerdo nehvaležnostjo povračal.

Iz Ljubljane. Včeraj so nek prvo poskušnjo z vožnjo po železnici iz Ljubljane proti Barovnici napravili,

ker jo hočejo v Postojno do prihoda Nju Veličanstev v Ljubljano tako dodelati, da se bojo mogli, ako bojo želeli, prvi po ljubljansko-terzaški železnici do Postojne peljati. Sliši se sedaj, da pridejo cesar in cesarica 20. dan prihodnjega mesca. Kar smo dosedaj zvedili od mnogoverstnih priprav za slovesni sprejem Nju Veličanstev ne le v Ljubljani temuč po vsem Krajnskem, bi utegnili reči, da ne bomo za Celovčani in Gradčani ostali.

Novičar iz raznih krajev.

Cesarski patent, veljaven za vse cesarske dežele, s katerim se razpisujejo davki za prihodnje leto 1857, je bil 25. dan t. m. oklican. Po tem oklicu ostanejo za prihodnje leto zemljišni, hišni, obertnijski in dohodkni davki z vsemi cesarskimi prikladami tolikšni kakor so bili to leto, le za nektare kraje na Českem in za Ogersko, Horvaško, Slavonsko, Vojvodino in Banat so vsled katastra nekteri premeni. Sicer so si cesar prideržali zastran imenovanih davkov med letom kaj preurediti, ako bi potreba nanesla. — Po naj novejšem številu je v našem cesarstvu 887 mest, 2318 tergov in 67.308 vasi. — V tem, ko se mi lepega vremena veselimo in je bilo na Dunaji na sadnem tergu 24. dan t. m. celó napol, nekoliko pa popolnoma zrelih rudečih jagod na prodaj, se piše iz Ankone od 21. t. m., da na Laškem že več dni neprenehoma dežuje in sicer tako, da so povodnji že veliko škodo napravile in mnogo mostov med Rimom in Lombardijo raztergale, da so pošte zastale. Neki star brodnik, ki slovi za vremenskega preroka, prerokuje po brezah ojstro zimo; po njegovih večletnih skušnjah pride vselej huda in zgodnja zima, kadar brezovo listje, posebno na verhu drevés, hitro in zgodaj oruméni in odpade; letos — pravi — je pa taka. Mož je tega tako prepričan, da stavi kar kdo hoče na svoje prerokovanje. — Sliši se sedaj od viharjev, ki so po morji na več krajih razsajali tisto noč tega mesca, ko je luna merknila. — Politika sedaj spet prav miruje; ko bi na Laškem različne stranke ne pihale žerjavice huje ko pred, bi mogli reči, da se je začasno vse zlo upokojilo. — Napolitansko-angležko-francozki razpor miruje; iz Španjskega se nič posebnega ne sliši; rusovska vlada tolaži vlado francozko in angležko, da se nima svet nič bati, ako se Sevastopolj iznova sozida in se lahke vojne ladije v Nikolajevu napravijo, in avstrijska vlada je francozki na njeno pismo zastran Moldave in Valahije odgovorila, da ima v teh knežijah svojo armado vsled posebne pogodbe s turško vlado, — da turška vlada kakor angležka še želi obsede, in da bo obsedene kraje v Moldavi in Valahii berž spraznila, kakor hitro bo angležka in francozka armada zapustila Gerško. — Vladni francozki časnik „Moniteur“ je razglasil na povelje Napoleonovo popis maršala Vailant-a, kateri sošteva vojake, ki so v rusovski vojski smert storili, in iz kterega se vidi, da izmed 309.268 v vojsko poslanih Francozov jih je padlo 69.229. — Tista novica, da tatove, ki so okradli dnarnico severne železnice v Parizu, že peljejo vjete iz Amerike nazaj na Francozko, ni bila resnična; vjeli so jih večidel, to je res, — al ker niso okradli deržavne kase, ampak le kaso privatne družbe, jih menda po postavah ameriškanskih ne bojo izročili nobeni ptuji deržavi. — Neka žena iz kantona Blanzačkega, ki je bila vdrugeč omožena, gré, ko so ji zadnjega sina hotli v vojake vzeti, h generalu ter ga prosi, naj ga ji pustí, ker bi sicer ne mogla svojih družih otrok rediti. „Koliko otrok pa imate?“ — jo vpraša general. „34“ — mu odgovori. General, to slišati, sprevidi, da je prošnja uboge žene kaj pravična, ji daruje dva zlata in ji pustí sina.

Zavoljo sv. praznika v saboto pridejo prihodnje „Novice“ že v petek na svetlo.